

RECENZIE - BOOK REVIEW

Marin Cârciumar, *Evoluția omului în cuaternar*. Editura Lumina Lex, București, 1999, 216 pp.

Apariția oricărei cărți cu tematică științifică ar trebui să constituie un motiv de sărbătoare pentru noi, fie că avem de-a face cu un tratat științific, fie cu un curs universitar. Din păcate, piața românească post-1989 a fost și este invadată de o sumedenie de lucrări mediocre. Una dintre acestea este cartea "*Evoluția omului în cuaternar*" semnată de Prof. Univ. Dr. Marin Cârciumar de la Catedra de Istorie-Arheologie a Universității Valahia din Târgoviște.

O primă observație care se desprinde după parcurgerea cuprinsului acestei cărți este aceea că titlul ales de autor nu se justifică, conținutul lucrării abordând în proporție de 65% aspecte privind paleogeografia cuaternarului, fără nici cea mai mică referire la omul preistoric, subiect tratat în partea a doua a lucrării pe cca. 50 de pagini. Titlul fiind mai puțin important, ne-am concentrat atenția asupra conținutului științific al primei părți a cărții scrise de Prof. Univ. Dr. Cârciumar.

Parcurgerea critică a textului amintit ne-a lăsat impresia că pentru autor singurele surse de inspirație bibliografică au rămas lucrările (cândva celebre) anilor '70. Cu excepția a 9 titluri (dintre care 3 ale autorului), toate celelalte surse au fost publicate până în 1994, unele dintre acestea (vezi Flint, 1971; Chaline, 1985 sau Posea *et al.*, 1970) fiind exploatate la maxim de autor pentru a-și ilustra lucrarea. În condițiile în care atât studiile specifice, cât și cele interdisciplinare asupra Cuaternarului au cunoscut în ultimii 10 ani o adevărată explozie este inacceptabil ca o lucrare apărută în 1999, chiar și sub forma unui curs universitar, să nu țină cont de datele, clasificările și informațiile cele mai recente.

Aceasta cu atât mai mult cu cât multe dintre informațiile apărute în carte sunt inexacte sau chiar greșite (vezi discuțiile de la datarea ^{14}C , stratigrafia pe baza izotopilor oxigenului, reacția chimică de la pag. 32 sau subcapitolul dedicat metodelor și tehnicilor de studiu a fenomenelor carstice și ale depozitelor din peșteri).

Pe parcursul primei părți a acestei cărți, la câteva dintre subcapitolele dedicate metodelor de datare și reconstituire, lipsesc cu desăvârșire trimerite bibliografice, ca și cum autorul le-ar stăpâni în totalitate și în detaliu. În plus informațiile și exemplele oferite de autor sunt vechi, depășite, iar rezoluția rezultatelor este foarte slabă comparativ cu cele de dată recentă.

Scara geocronologică și paleoclimatică a Pleistocenului superior și Holocenului din diverse regiuni ale Europei este depășită, iar cea prezentată pentru România se bazează doar pe rezultatele investigațiilor întreprinse de autor până în anul 1980! Nici unul dintre rezultatele recente (polen, faună, datări U/Th, paleomagnetism, izotopi stabili) publicate de alți cercetători români nu au fost luate în considerare. Chiar și în condițiile unei cărți de autor nu trebuie uitat că *modestia* este un atribut al omului de știință, ori parcurgând cartea Dlui Cârciumar reiese că în România studiul Cuaternarului începe și se termină cu Domnia Sa.

În ce privește partea a II-a, Paleontologie umană, constatăm aceeași problemă; ca o lucrare adresată studenților, ea ar trebui să fie mai exactă și mai "la zi" cu ultimele noutăți în domeniu. Prof. Univ. Dr. Marin Cârciumar s-a bizuit însă prea mult pe propriile lucrări din trecut (citate 5 în bibliografie) scăpându-i astfel nume mari, cercetători celebri care în paleontologia și arheologia omului au fost stele de primă mărime: abatele H. Breuil, care a vizitat Transilvania de 2 ori, C. Rîșcuța celebru

RECENZIE

pentru reconstituirile figurilor de oameni paleolitici sau autorii de dincolo de Carpați, universitatea clujeană și filiala Academiei, realizatorii unor datări uraniu/thoriu (primele de acest fel din România) privind prezența omului preistoric în peșterile din Bihor.

Mai grav însă ne pare necitarea lucrărilor lui V. Boroneanț, un specialist de faimă internațională. Lipsa acestui nume din cartea la care ne referim este un subiectivism personal care gravează etica oxfordiană.

Arborele genealogic al hominizilor va sta poate pe vecie sub semnul provizoratului. În ciuda acestui fapt este potrivit ca materialele publicate să ne informeze cel puțin la nivelul canalului de televiziune *Discovery*. Astfel, noul punct de vedere privind bipedismul la australopiteci sau apariția în arbore a lui *Homo ergaster* ar fi ridicat simțitor calitatea textului.

Recomandăm pentru volumul în care se vor trata "Culturile și faciesurile paleolitice" acordarea unei atenții și descoperirilor din ultimii 20 de ani de paleoichnologie (bioglif). La acest capitol Peștera Niaux (Franța) sau descoperirile lui C.

Lascau întregesc deopotrivă cunoașterea omului paleolitic. Considerăm de asemenea o lipsă, tratarea la finele lucrării, pe doar două pagini, a Paleoliticului din România; minimalele rânduri nu amintesc nici măcar Peștera de la Cuciulat, unde Prof. Univ. Dr. M. Cârciumaru a făcut expertiza de datare.

Ca o concluzie la cele afirmate mai sus constatăm că ne aflăm în fața unei lucrări modeste, lipsită de elemente originale, care, în loc să înarmeze studentul cu informații corecte și noi, îl ține captiv la nivelul cunoștințelor din anii '70-80. Este păcat că astfel de cărți cu destinație universitară reușesc să vadă lumina tiparului fără a avea girul unor specialiști consacrați din domeniul abordat.

Nădăjduim că pe viitor, autorul va da mai multă atenție materialelor recent publicate în România sau în străinătate, în felul acesta, publicațiile sale primind bunele aprecieri pe care le merită un vechi și asiduă cercetător cum este Prof. Univ. Dr. M. Cârciumaru.

Prof. dr. Bogdan P. ONAC
Prof. dr. Iosif VIEHMANN